

ת"פ 39008/04/16 - מדינת ישראל נגד סמיר זיתון

בית משפט השלום בעכו

ת"פ 39008-04-16 מדינת ישראל נ' זיתון

בפני כבוד השופטת ג'ני טנוס

מאשימה

מדינת ישראל

ע"י שלוחת תביעות עכו

נגד

נאשם

סמיר זיתון

ע"י עו"ד עסאם טנוס, מטעם הסנגוריה הציבורית

החלטה

עניינה של החלטה זו בבקשת הנאשם שלא להשיב לאשמה.

כתב האישום ותשובת הנאשם:

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום אשר המייחס לו החזקת נשק שלא כדין, עבירה לפי סעיף 144(א) רישא לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

עפ"י עובדות כתב האישום המתוקן (שתוקן על ידי הוספת עד תביעה), הנאשם הניח רימון יד באתר בניה בעכו (להלן - **האתר** או **אתר העבודה**), כאשר לנצרת הרימון נקשר חוט באורך של 22 מ' ואילו קצהו השני של החוט נקשר לגדר בית, באופן שהחוט חצה את ציר הגישה לאחד הרחובות של השכונה.

2. עקב כפירת הנאשם בהנחת הרימון והחזקתו, התיק נקבע לשמיעת ראיות, ובתום פרשת התביעה ביקש הנאשם שלא להשיב לאשמה וטען כי אין בראיות התביעה כדי להוכיח לכאורה את אשמתו - בקשה לה התנגדה ב"כ המאשימה.

על מנת להביא את הנתונים הרלוונטיים לעניין יצוין, כי הנאשם לא חלק על העובדה כי הרימון הוא נשק שבכוחו להמית, אך בתשובתו לכתב האישום (בישיבה מיום 7.2.2018) טען הסנגור בשמו, כי הנאשם עבד באתר העבודה בו נמצא הרימון וכי לנאשם הייתה גישה לחוט שהיה קשור לרימון, אך הנאשם לא נגע ברימון ולא הניח אותו שם.

ראיות התביעה:

3. במסגרת פרשת התביעה הוגשו מספר ראיות מטעם המאשימה בהסכמת הסנגור. ראיות אלו כללו, הודעת מנהל

העבודה באתר מר עאמר עמאר (ת/1), הודעת מנהל עבודה אחר מר נזאר אבו שנב (ת/2), הודעות שוטרים ודו"חות לגבי הרימון, חוות דעת בדבר היות הרימון נשק שבכוחו להמית (ת/3-12/ת-14), וכן הודעות הנאשם (ת/13 + ת/15).

בנוסף לראיות הנ"ל הוגשה חוות דעת מטעם המחלקה לזיהוי פלילי, המעבדה הביולוגית ודנ"א (ת/16), לגבי ממצאי דנ"א שהתגלו על החוט ועל הרימון (להלן - **חוה"ד הפורנזית**).

4. העדה היחידה שהעידה בתיק מבין עדי התביעה הייתה הגב' לימור וינריב אשר ערכה את חוה"ד הפורנזית (להלן - **המומחית**), וזאת משום שהסנגור ויתר על העדת יתר עדי התביעה והסכים להגשת הראיות מטעם המאשימה אשר פורטו לעיל.

המומחית אישרה בעדותה בבית המשפט כי חוה"ד הפורנזית מתייחסת לכך שבארבע נקודות שונות לאורך החוט נתגלו ממצאי דנ"א שתואמים לפרופיל הדנ"א של הנאשם, אם כי באיכות שונה. התאמה מלאה בפרופיל הדנ"א הייתה ברורה ומובהקת בשתי נקודות: האחת - בקצה של החוט, והשנייה - באחת הקשירות שהיו לאורך החוט. בשתי נקודות אחרות, שהן הקצה השני וקשירה נוספת לאורך החוט, ההתאמה הייתה פחות מובהקת, שכן בנוסף לדנ"א שהתאים לפרופיל של הנאשם שהיה בולט, התגלה דנ"א נוסף של אדם אחר. ממצא נוסף בחוה"ד הפורנזית שהמומחית הזכירה בעדותה מתייחס לגילוי דנ"א על גבי נצרת ומנוף הרימון שתואם את פרופיל הדנ"א של הנאשם.

בהתייחס לאפשרות ההעתקה של דנ"א מחפץ לחפץ, ובמקרה דן מהחוט אל הרימון, המומחית אישרה בעדותה כי העברה כזו היא אפשרית, אולם אין ביכולתה לדעת אם במקרה דן אכן הייתה העברה של דנ"א מהחוט אל הרימון (בתור העברה משנית), או שמא הדנ"א שהתגלה על הרימון הגיע ישירות מהנאשם (העתקה ראשונית).

5. עם סיום חקירת המומחית הכריזה ב"כ המאשימה כי תמה הבאת הראיות מטעמה, ואילו הסנגור ביקש שלא להשיב לאשמה.

תמצית טענות הצדדים:

6. עיקר בקשת הסנגור נסבה על טענת הנאשם, כי עבד כאמור באתר העבודה, הייתה לו גישה לחוט, ולכן ייתכן ונגע בחוט במסגרת עבודתו, וכי מי שהשתמש בחוט לאחר מכן על מנת לקשור אותו לרימון גרם להעתקת ממצאי הדנ"א של הנאשם מהחוט אל הרימון. בנסיבות אלו, ומאחר שלמאשימה אין ראייה אחרת לביסוס אשמת הנאשם מלבד לממצאי הדנ"א שיתכן ועברו מהחוט אל הרימון, הרי שהספק הסביר גלוי לעין ועולה מפרשת התביעה, ואילו עדותו של הנאשם אין בה כדי לתרום לבירור המחלוקת, ולכן אין לומר כי המאשימה עמדה בנטל הראשוני המוטל עליה להוכיח כי הנאשם החזיק ברימון.

7. לעומת זאת, ב"כ המאשימה ביקשה לדחות את הבקשה וטענה כי הרשעה על סמך ראיה נסיבתית יחידה, כמו ממצאי דנ"א, הוכרה בפסיקה כאפשרית. לדבריה, ממצא של דנ"א הוא אומנם ראיה 'ניידת', אולם בחקירתו במשטרה הנאשם לא מסר הסבר המניח את הדעת להימצאות דנ"א שלו על החוט, שכן הנאשם לא זיהה את החוט הספציפי כחוט שעשה בו שימוש. יתרה מזאת, עפ"י הודעת אחד ממנהלי העבודה, בשלב מסוים הנאשם היה עצבני משום שלא קיבל את כל הכסף המגיע לו בגין עבודתו באתר, ולגישת ב"כ המאשימה יש בהודעה זו כדי לבסס את המניע לביצוע העבירה על ידי הנאשם. לפיכך, אם יבחר הנאשם שלא להעיד יהווה הדבר חיזוק לראיות התביעה.

דין:

8. אקדים ואומר, כי לאחר ששקלתי את טענות הצדדים ולאחר שבחנתי את ראיות התביעה, שוכנעתי לקבל את הבקשה ולהורות על זיכוי הנאשם מהעבירה המיוחסת לו.

האם לנאשם היה מניע לביצוע העבירה?

9. עמאר עאמר, אחד ממנהלי העבודה באתר, אישר בהודעתו במשטרה (ת/1) כי אינו חושד באיש וכי לא היו לו או לאחרים סכסוכים במקום העבודה. גם נזאר אבו שנב, מנהל עבודה נוסף, אישר בהודעתו במשטרה (ת/2) כי לא היה לו כל סכסוך עם הנאשם וכי לא ידוע לו על סכסוכים בין אחרים באתר העבודה כולל עם הנאשם. העד אישר אומנם כי הנאשם היה עצבני בחודש 9/2015 (החודש בו התגלה הרימון באתר העבודה) בשל כך שלא קיבל את כספו בזמן, אך באותה נשימה אישר כי הנאשם לא איים עליו איום כלשהו, כי העברת הכספים אליו סודרה, וכי לא היה מישהו מהעובדים באתר העבודה שלא קיבל את כספו.

יוצא אפוא, כי מלבד לעד אחד שאישר כי הנאשם היה עצבני באותו חודש בו התגלה הרימון באתר העבודה משום שתשלום הכספים המגיעים לו התעכב, אין כל ראיה אחרת המבססת איומים או התנכלות מצד הנאשם במי מהעובדים או הממונים עליו באתר העבודה. ויודגש, עצבנות גרידא בגין אי קבלת תשלום עבור עבודה שבוצעה, כפי שאירע עם הנאשם, אין בה כדי להעיד ולו לכאורה על מניע כלשהו להנחת הרימון. האם לא כל עובד מן היישוב היה מתעצבן אם לא היה מקבל בזמן את התמורה לה הוא מצפה? האם בנסיבות כאלו לא ניתן להגדיר עצבנות שכזו בתור תגובה טבעית?

10. בהינתן הדברים הנ"ל ובשים לב לכך כי אין כל ראיה אודות איומים מצד הנאשם או על סכסוך בין הנאשם לבין מי מהעובדים באתר העבודה, אני קובעת כי המאשימה לא עמדה בנטל הראשוני המוטל עליה לבסס לכאורה מניע של הנאשם להנחת הרימון באתר העבודה.

המסקנות המתבקשות מחווה"ד הפורנזית:

11. לאור האמור בפרק הקודם, כל שנותר לפנינו הוא תוכן חווה"ד הפורנזית בדבר הימצאות דנ"א שתואם את פרופיל הנאשם על החוט ועל הרימון.

12. כידוע, "הראיה הנסיבתית נבדלת מן הראיה הישירה בכך שהיא אינה מוכיחה עובדה מן העובדות הטעונה הוכחה, אלא מוכיחה קיומה של נסיבה שממנה, על דרך היסק הגיוני, ניתן להסיק את דבר קיומה של העובדה הטעונה הוכחה.....רק אם המסקנה המפלילה המוסקת מן הראיות הנסיבתיות גוברת באופן ברור והחלטי על כל תזה עובדתית חלופית אחרת, כי אז ניתן לומר שהיא הוכחה מעל לספק סביר. עליה להיות המסקנה ההגיונית היחידה שניתן להסיק בנסיבות העניין, ודי באפשרות קיומה של מסקנה אפשרית אחרת שאינה רחוקה ודמיונית כדי להקים ספק סביר שדי בו לזיכויו של הנאשם" (ע"פ 6167/99 בן שלוש נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(6) 577, 586-587 (2003), להלן - פרשת בן שלוש).

המבחן המקובל להליך הסקת מסקנות מראיות נסיבתיות הינו תלת שלבי - תחילה נבחנת כל ראיה נסיבתית בפני עצמה כדי לקבוע אם ניתן לבסס עליה ממצא עובדתי. בשלב שני נבחן מארג הראיות כולו לצורך קביעה אם הוא מערב לכאורה את הנאשם בביצוע העבירה. הסקת המסקנה המפלילה היא תולדה של הערכה מושכלת של הראיות המבוססת על ניסיון החיים ועל השכל הישר. בשלב השלישי מועבר הנטל אל הנאשם לספק הסבר העשוי לשלול את ההנחה המפלילה העומדת נגדו. רק כאשר תוצאת בחינת המארג הראיתי על פי כללי ההיגיון וניסיון החיים מלמדת כי המסקנה העולה מהראיות גוברת על כל ספק סביר, ומבטלת תרחישים אפשריים אחרים, יש בכוחן של הראיות הנסיבתיות להכריע את הכף לחובת הנאשם. מכאן, שאם לאחר אותה בחינה לא נשללים תרחישים אשר עשויים להתיישב עם חפותו של נאשם, יש להכריע את הכף לזכותו (פרשת בן שלוש בעמ' 587; ע"פ 1132/10 מדינת ישראל נ' פלוני, פורסם בנבו, מיום 7.3.2012, להלן - פרשת פלוני).

עוד נפסק, כי על ההסבר המועלה על ידי הנאשם להיות מתקבל על הדעת, ולא הסבר מאולץ או תאורטי (ע"פ 16/82 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(4) 309, 316-317 (1982)). כמו כן, על ההסתברות להתקיימותה של האפשרות האחרת המועלית על ידי הנאשם, להיות מהותית ולא זניחה, צריך שתהיה לה אחיזה סבירה בחומר הראיות, ועליה לעמוד במבחני השכל הישר וניסיון החיים (ע"פ 3914/05 אלחרר נ' מדינת ישראל, פורסם בנבו, מיום 10.11.2008).

13. ומן הכלל אל הפרט - העובדה כי על אחד מקצוות החוט התגלה דנ"א שתואם את הפרופיל של הנאשם בצורה ברורה ומובהקת ואילו על הקצה האחר התגלתה תערובת של דנ"א (של הנאשם ושל אחר), אין בה כדי ללמד על מסקנה כלשהי לחובתו. הגם שברור כי לשם קשירת החוט אל הרימון, הקושר אמור היה להחזיק בו בקצה שלו - ולא בכדי בחרה המומחית לדגום ולבדוק את הקצוות של החוט - ברם, מדובר בפעולה רגילה לקשירת כל מטרה אחרת, ולא דווקא לקשירת חוט לרימון.

לפיכך, אין להסיק מסקנה מיוחדת מעצם העובדה כי התגלה דנ"א שתואם את הפרופיל של הנאשם בקצוות של החוט, כפי שב"כ המאשימה ניסתה לטעון.

14. האמור עד כה מביא למסקנה כי הראיה היחידה שקושרת את הנאשם לרימון היא הימצאות דנ"א שתואם את פרופיל הדנ"א שלו על הרימון ועל החוט שהיה קשור אליו. והשאלה שנשאלת כעת היא, האם די בממצאי הדנ"א - שאין חולק לגביהם כי מדובר בראיה נסיבתית - כדי לבסס לכאורה את אשמת הנאשם מקום בו לא נמצאה ראיה

אחרת לביסוס האשמה או אפילו מניע לביצוע העבירה?

התשובה לכך היא שלילית, ולכך שני נימוקים. האחד, נעוץ בעדותה של המומחית אשר הסבירה כי הימצאות דנ"א שתואם באופן ברור ומובהק את זה של הנאשם על החוט יכולה להתיישב עם אפשרות ההעתקה שלו אל הרימון.

הנימוק השני, והוא העיקרי לענייננו, נעוץ בספק הסביר שעלה כבר בפרשת התביעה והוא יידון בפרק הבא.

תרחיש חלופי כמקום ספק סביר:

15. בתשובתו לכתב האישום הנאשם אישר, באמצעות בא כוחו, כי עבד באתר העבודה וכי ייתכן ובמהלך עבודתו הייתה לו גישה לחוט שמאוחר יותר התגלה כשהוא קשור לרימון. תשובה זו עונה על הקריטריונים עליהם עמדה הפסיקה, כמפורט לעיל, בתור תרחיש אפשרי והיגיוני להימצאות דנ"א על החוט שתואם את פרופיל הדנ"א של הנאשם, שלאחר מכן הועתק אל הרימון.

אומנם הנאשם לא העיד עדיין להגנתו, ברם התרחיש שהועלה על ידו מעוגן כבר בחומר הראיות שהוגש מטעם המאשימה. כך למשל, שני מנהלי העבודה אישרו בהודעתם במשטרה (ת/1 + ת/2) את גרסת הנאשם במשטרה כי עבד באתר העבודה וציינו כי הנאשם לא איים ולא הסתכסך עם מאן דהוא. הנאשם בתורו הכחיש בהודעותיו במשטרה את החשדות המיוחסים לו בגין החזקת נשק שלא כדין (הרימון), ומסר כי יחסיו עם כלל המנהלים והעובדים הם טובים - והודעות שני מנהלי העבודה מתיישבות עם גרסתו בנדון.

16. זאת ועוד, בשתי חקירותיו במשטרה (ת/13 + ת/15) הנאשם הכחיש כי נגע ברימון אך אישר כי ייתכן ובמהלך עבודת הניקיון שביצע באתר העבודה הוא נגע בחוט וכי אדם אחר לקח את החוט וקשר אותו לרימון באופן שמסביר גילוי דנ"א שלו על החוט.

ערה אני לכך כי הנאשם מסר תחילה בחקירתו הראשונה (ת/15), כי לא נגע בחוט, אך זאת בתשובה לשאלת החוקר אם הזיז או נגע בחוט המחובר לרימון (שורות 65-67). בכל מקרה, הנאשם הבהיר מיד לאחר מכן כי ייתכן ונגע בחוט במסגרת עבודת הניקיון שעשה במקום באופן שמסביר הימצאות דנ"א שלו עליו (שורה 73), וחזר על גרסה זו גם בהודעתו השנייה (ת/13).

17. חוקרי המשטרה שחקרו את הנאשם לא שאלו אותו ולא דרשו ממנו הסברים נוספים לגבי הנסיבות שהביאו אותו לגעת בחוט, כגון: מדוע צריך היה לגעת בו? למה התכוון כשציין כי 'נגע' בחוט - האם הכוונה היא כי החזיק בו, ואם כן - באילו נקודות או חלקים נגע בו? מה עשה בו לאחר שניקה את המקום, האם הוא סילק אותו משם? ואם כן - מה עשה בו, היכן הניח אותו והכיצד הוא מסביר את הימצאותו באתר בזמן גילוי הרימון? והכיצד הוא מסביר הימצאות דנ"א שלו בארבע נקודות שונות על החוט כולל בקצוות.

בנוסף לכך, בחומר הראיות שהוגש לתיק אין כל ראיה המצביעה על כך כי חוט כזה לא אמור לשמש מי מהעובדים באתר העבודה, ואין כל ראיה או אמירה של מי ממנהלי העבודה כי חוט כזה הוא בבחינת 'גוף זר' בנוף ובסוג העבודות המתבצעות באתר העבודה, והחוקרים לא שאלו אותם אם מי מהעובדים נדרש להשתמש בו למילוי עבודתו באתר, ולא שאלו אותם אם הנאשם אמור היה לסלק את החוט אילו היה נתקל בו במהלך עבודות הניקיון.

18. בהקשר זה, אני דוחה את טענת ב"כ המאשימה לפיה הנאשם לא זיהה את החוט בחקירתו במשטרה, ולכן אין לקבל, בשלב זה ובטרם העיד במשפטו, את גרסתו כי ייתכן ונגע בחוט במסגרת עבודתו. הטעם לכך הוא פשוט ונעוץ בעובדה הפשוטה כי הנאשם לא נתבקש על ידי מי מחוקרי המשטרה לזהות את החוט. גם תשובותיו של הנאשם כי ייתכן ונגע בחוט, מתייחסות לאפשרות כי היה לו מגע עם החוט, אך אינן מלמדות בהכרח על העדר זיהוי של החוט.

19. המסקנה העולה מכל האמור עד כה היא, כי הנאשם מסר מראשית החקירה וגם בתשובתו לכתב האישום כי ייתכן ונגע בחוט במסגרת עבודתו באתר, באופן שמסביר הימצאות דנ"א שלו עליו. חוקרי המשטרה לא הרחיבו את החקירה בניסיון לאמת או להפריך את גרסת הנאשם בנקודה זו, כגון ביחס לסוגיות שהזכרתי לעיל, ולכן גרסתו היא הגיונית ויכולה לעמוד במבחן המציאות.

מאחר שקיים הסבר חלופי שהינו הגיוני ומניח את הדעת לגבי הימצאות דנ"א על החוט שתואם את פרופיל הנאשם, הרי שגם התרחיש שהועלה בידי המומחית לגבי העתקת הדנ"א מהחוט אל הרימון מתגלה בנסיבות העניין כתרחיש אפשרי שיכול לעמוד במבחן המציאות.

20. הנה כי כן, הנאשם סיפק מסקנה חלופית סבירה לגבי ממצאי חווה"ד הפורנזית שיש לה אחיזה בלא אחר מאשר חומר הראיות של התביעה.

לאור האמור, אני קובעת כי המאשימה לא צלחה את השלב השני של המבחן התלת-שלבי עליו עמדתי מקודם.

האם ההסבר החלופי למסקנה המרשיעה מחייב ניהול פרשת הגנה דווקא?

21. השאלה הבאה שיש לדון בה היא, האם בכל מקרה על הנאשם להעיד במשפטו או להביא ראיות מטעמו ולמעשה לנהל פרשת הגנה על מנת להוכיח את התרחיש החלופי שהוא מספק? ולענייננו - האם במקרה דנן בית המשפט יכול להתבסס על הודעות הנאשם במשטרה כדי לבחון את התרחיש החלופי לגבי ממצאי הדנ"א, או שמא חובה על הנאשם להעיד או להביא עדי הגנה על מנת להוכיח את גרסתו החלופית?

באחד התיקים שבו נדונה סוגיית ההרשעה על סמך ראיות נסיבתיות, בית המשפט העליון קבע כי קיימת הצדקה לכך כי בית המשפט יתחשב בכלל הראיות המובאות לפניו כבר במסגרת השלב השני (ע"פ 6392/13 מדינת ישראל נ' קריאף, פסקה 123 לפסק דינו של השופט סולברג, פורסם בנבו, מיום 21.1.2015, להלן - **פרשת קריאף**).

ומכאן, שבתום פרשת התביעה בתיק זה - שהינו השלב השני בבדיקה התלת שלבית לבחינת הראיה הנסיבתית - ניתן להתבסס על כלל הראיות שהובאו בפניי, ובכלל זה הודעותיו של הנאשם שסיפקו למעשה את התרחיש החלופי לו טען בתשובתו לכתב האישום.

22. מעבר לכך, בית המשפט העליון בפרשת פלוני (שהוזכרה לעיל) זיכה שני הנאשמים מעבירת אינוס. לגבי אחד הנאשמים שלא העיד במשפטו - והוא הרלוונטי לענייננו - נמצא דנ"א על החלק התחתון של שמלת קורבן האונס שתואם את הפרופיל שלו, ועל אף ששתק ולא העיד במשפטו הוא זוכה בבית המשפט המחוזי מעבירת האינוס ובית המשפט העליון דחה את ערעור המדינה על הכרעת הדין. בית המשפט העליון קבע לגביו כי על אף ששתיקת הנאשם היא עובדה מחשידה, ועל אף שלא סופק כל הסבר לגבי הימצאות הממצאים על שמלת המתלוננת, אין די בעובדה כי נמצאו ממצאים על השמלה כדי לבסס את ההרשעה, ואין לראות בשתיקת הנאשם סיוע לראיות המאשימה (פסקה 35 לפסק דינה של השופטת נאור).

ומכאן, שאין כל הכרח כי נאשם יעיד במשפטו על מנת להוכיח את התרחיש החלופי לו הוא טוען, וניתן לזכות נאשם כבר בשלב השני של הבדיקה התלת שלבית עליה עמדתי מקודם.

23. ברוח זו אפנה לדברי הביקורת של השופט הנדל בפרשת קריאף לגבי אופן יישום המבחן התלת שלבי, וזאת בשל החשש מפני החמרה לא מוצדקת עם נאשמים הנובעת מיישום שגוי של המבחן הנ"ל בכל הנוגע למעבר מן השלב השני אל השלב השלישי, באופן שיחייב את הנאשמים להוכיח באופן פוזיטיבי את סבירותם של תרחישים מזכים.

אחרית דבר:

24. על יסוד כל המפורט לעיל אני קובעת כי לא עלה בידי המאשימה להוכיח כי המסקנה המרשיעה אליה היא מכוונת לגבי ביצוע העבירה בידי הנאשם, היא המסקנה הסבירה היחידה.

אשר על כן, אני מקבלת את הבקשה של הנאשם שלא להשיב לאשמה, ומורה על זיכוי מהעבירה המיוחסת לו בכתב האישום.

זכות ערעור תוך 45 ימים.

המזכירות תמציא עותק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ג' כסלו תש"פ, 01 דצמבר 2019, בהעדר

עמוד 7

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

הצדדים.